

Mind the gap! Zorg heeft geen gender

Workshop van Anne-Claire Mulder

Alie Brandwijk

In deze workshop wordt geprobeerd een ander zorgbegrip te ontwikkelen. Anne-Claire Mulder, hoofddocent gender en religie in Kampen, licht eerst de betekenis toe van *gap*. '*Mind the gap*' is de sonore waarschuwing in de Londense metro. Een *gap* is een leemte, tekort, kloof, ravijn of valkuil. Hier gaat het over de laatste betekenis: de valkuil van de zorg. Zorg wordt vaak met vrouwen geassocieerd, maar zorg (*care*) heeft geen gender.

Anne-Claire Mulder: snedig antwoord op clichés; fotograaf: Rina Homan

Voor een ander zorgbegrip kan de filosofie behulpzaam zijn. Ieder mens is een boreling/e, niemand is selfmade. Bovendien is ieder mens een waardigheidsbekleedster of -bekleeder – bekleed met menselijke waardigheid. Om zo mens te zijn en te worden zijn drie woorden van belang die vanaf de menselijke conceptie gegeven zijn: relationeel, afhankelijk en behoeftig.

- * Relationeel: relationaliteit is er vanaf het allereerste begin. Een foetus is slechts met een vlies gescheiden van de moeder.
- * Afhankelijk: er is afhankelijkheid van mensen die ons zijn voorgedaan, van de bakker die brood bakt, van de biotoop waarin we leven.
- * Behoeftig: ieder mens heeft eten, onderdak en aanraking nodig.

Deze drie woorden zijn alle verbonden met zorg: zorg voor ons voortbestaan, onze relaties en het goede leven. Daarom is zorg ook verbonden met de economie en onze planeet-brede leefomgeving. Zorg is van economische waarde en moet het hart van het economische handelen zijn. Alleen zo kunnen we waardigheidsbekleedsters en -bekleders zijn en worden. Koeien melken, wc's schoonmaken, land bewerken – productieve en reproductieve arbeid (het voeden van de productieve arbeid) zijn even belangrijk. Zorg heeft geen geslacht.

Ook betaalde en onbetaalde arbeid zijn even belangrijk. In de geschiedenis zien we het onderscheid 'rijk – arm' en 'niet-werken – werken'. Later verandert dat in: mannen zijn verantwoordelijk voor de openbare arbeid, vrouwen zijn thuis om kinderen te baren en op te voeden. Er is een opvatting over zorg ontstaan die opvoeding en zorg geen werk noemt.

Wat kunnen we daaraan doen? Er worden vaak opmerkingen gemaakt die op die opvatting berusten dat zorg geen werk is en typisch vrouwelijk. Vaak bedenk je pas achteraf wat een goed antwoord had kunnen zijn. In de workshop bedenken we snedige antwoorden op clichés en op verborgen ideeën over wat typisch vrouwelijk of mannelijk is in verband met zorg.

Voorbeelden

'Je kon vroeger zo goed leren' (tegen vrouw die geen carrière gemaakt heeft). 'Dat kan ik nog steeds.'
'Heb jij van je vriend op Vrouwendag ook een schort gekregen?' 'Ik heb hem die dag juist mijn schort gegeven.'

'Waarom moet ik helpen met ... de was/afwas/poetsen/opruimen?' 'Omdat je hier woont.'

'Vrouwen zijn toch gewoon beter in zorgen.' 'Nee, maar dat zijn we bijna wel gaan geloven in onze Bart-Smitdictatuur.'

'Vrouwen komen niet in topfuncties omdat ze allemaal parttime werken.' 'Klopt niet, maar ze houden niet zo van whisky en sigaren.'

'Je bent veel te ambitieus.' 'Ik ben toch ook goed.'

'Als ik werk, werk ik alleen maar voor de belasting.' 'Dat is toch fijn: meer geld voor onderwijs en zorg!'